

POPULAČNÍ VÝVOJ ČESKA V ROCE 2023

Jana Koukalová¹⁾

POPULATION DEVELOPMENT IN CZECHIA IN 2023

Abstract

The article describes demographic development in Czechia during 2023 and sets it in the context of the previous five years. It focuses on both population stock and the main demographic processes, namely fertility, mortality, nuptiality, the divorce rate, and migration. In 2023, the population in Czechia grew but only thanks to international migration. The number of live births decreased significantly for the second year in a row and remained lower than the number of deaths. The fertility and nuptiality rates also declined. Conversely, life expectancy at birth has increased for both men and women and is the highest it has ever been.

Keywords: demographic development, population, age, live births, deaths, nuptiality, divorce, fertility, mortality, migration, Czechia

Demografie, 2024, 66(3): 224–244

DOI: <https://doi.org/10.54694/dem.0350>

Podle bilance Českého statistického úřadu měla Česká republika k 31. 12. 2023 celkem 10 900 555 obyvatel. Šlo o nejvyšší početní stav od konce druhé světové války. Během roku 2023 se populace rozrostla

o 73,0 tis. osob, meziročně o 0,7 %. Populační růst tak zůstal ve srovnání s lety 2019–2021, kdy dosahoval 0,1–0,4 %, výrazně nadprůměrný, nicméně zdaleka nedosahoval přírůstku z roku 2022. Tehdy

Tab. 1: Přírůstek obyvatel, 2019–2023 / Population increase, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Přirozený přírůstek	-131	-19 089	-28 098	-18 920	-21 646	Natural increase
Přírůstek stěhováním	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672	Net migration
Celkový přírůstek	44 139	7 838	21 871	310 822	73 026	Total increase
Na 1 000 obyvatel / Per 1,000 population						
Přirozený přírůstek	0,0	-1,8	-2,7	-1,8	-2,0	Natural increase
Přírůstek stěhováním	4,1	3,0	4,8	30,6	8,7	Net migration
Celkový přírůstek	4,1	0,7	2,1	28,9	6,7	Total increase

Zdroj: ČSÚ

Source: Czech Statistical Office.

- 1) Český statistický úřad, kontakt: jana.koukalova@csu.gov.cz.
- 2) Český statistický úřad každoročně bilancuje stav a strukturu obyvatel na základě výsledků posledního sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) a bilance demografických událostí v jednotlivých letech. Stav a struktura obyvatel od roku 2021 vychází z výsledků SLDB 2021, zatímco údaje za předchozí roky 2019 a 2020 navazují na výsledky SLDB 2011.

populace Česka v důsledku masivní imigrační vlny z válkou zasažené Ukrajiny početně vzrostla o 3,0 %, v absolutním vyjádření o 310,8 tis. osob, nejvíce v historii. Veškerý populační růst Česka v posledních pěti letech zajišťovala zahraniční migrace (Tab. 1), neboť bilance přirozené měny byla pravidelně záporná. V roce 2023 počet zemřelých převyšoval počet živě narozených dětí o 21,6 tis., v přechodích letech o 0,1 až 28,1 tis.

SLOŽENÍ OBYVATEL PODLE POHLAVÍ, VĚKU A RODINNÉHO STAVU

V populaci Česka tradičně mírně převažují ženy nad muži (Tab. 2). Na konci roku 2023 dosahoval podíl žen 51,0 %, když žen bylo o 215,3 tis. více než mužů. Stejnou váhu měly ženy v populaci i o rok dříve, zatímco v předcházejících letech 2019–2021 stagnovala na 50,7 %. Za skokovým růstem podílu žen v populaci stála neběžně vysoká váha žen v saldu migrace (uprchlická vlna). Hlavní věkové skupiny 0–14, 15–64 a 65+ let rozdělily na konci roku 2023 obyvatelstvo v poměru 15,9 : 63,6 : 20,5. Na rozdíl od předcházejících čtrnácti let došlo během roku 2023 k poklesu podílu dětské složky (0–14 let) v populaci (o 0,3 p. b.). Váha produktivní složky 15–64 let, která se postupně snižovala v letech 2007–2021, se mírně zvýšila druhým rokem v řadě (v roce 2023

o 0,2 p. b.). V rostoucí trajektorii, kterou přerušil rok 2022, pokračoval v roce 2023 podíl seniorské složky (65+ let) – zvýšením o 0,1 p. b. se však ještě nevrátil zpět na úroveň z roku 2021.

Do dětské složky populace (0–14 let) patřilo k 31. 12. 2023 celkem 1,728 mil. obyvatel, meziročně o 23,1 tis. méně, byl to ale druhý nejvyšší počet za poslední čtvrtstoletí. Nejsilnější pětiletou věkovou skupinou byla pátým rokem v řadě skupina 10–14letých (596,1 tis.), nicméně její početnost meziročně o 7,9 tis. poklesla, když dosažením 15 let ji opustila zatím nejsilnější generace narozených v 21. století, ročník 2008. Děti ve věku 5–9 let bylo 591,9 tis. (meziročně o 7,6 tis. více) a děti do 5 let věku 539,8 tis. (o 22,8 tis. méně než na konci roku 2022). Úbytek dětí ve věku 0–4 roky odrážel výrazný propad porodnosti v letech 2022 a 2023 (meziroční pokles živě narozených o 10,5 tis. a o 10,2 tis.).

Produktivní složka obyvatelstva zahrnující osoby ve věku 15–64 let během roku 2023 početně vzrostla o 66,1 tis. na 6,935 mil., což byla obdobná velikost jako na konci roku 2016. Z pětiletých věkových skupin byla třetím rokem v řadě nejpočetnější skupina obyvatel ve věku 45–49 let, která čítala 946,1 tis. osob, meziročně o 1 % více. Druhou nejpočetnější skupinu, ale jen mírně nad třetí v pořadí, naplňovaly osoby 40–44leté (800,4 tis.), jejichž počet se od roku 2019 snižuje (v roce 2023 o 3 %, resp. o 24,1 tis.). Třetí

Tab. 2: Obyvatelstvo podle pohlaví a hlavních věkových skupin, 2019–2023 (k 31. 12.)

Population by sex and main age groups, 2019–2023 (31 Dec.)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Počet obyvatel (tis.) / Population (thousands)						
Celkem	10 693,9	10 701,8	10 516,7	10 827,5	10 900,6	Total
v tom: muži	5 272,0	5 275,1	5 183,8	5 308,5	5 342,6	Men
ženy	5 421,9	5 426,7	5 332,9	5 519,0	5 557,9	Women
v tom: 0–14 let	1 710,2	1 719,7	1 693,4	1 750,8	1 727,8	Aged 0–14
15–64 let	6 852,1	6 823,7	6 654,2	6 868,9	6 935,5	15–64
65+ let	2 131,6	2 158,3	2 169,1	2 207,8	2 237,3	65+
Podíl v obyvatelstvu (%) / Percentage of the total population						
Ženy	50,7	50,7	50,7	51,0	51,0	Women
0–14 let	16,0	16,1	16,1	16,2	15,9	Aged 0–14
15–64 let	64,1	63,8	63,3	63,4	63,6	15–64
65+ let	19,9	20,2	20,6	20,4	20,5	65+

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

nejpočetnější (790,4 tis.) byly osoby 50–54leté, jichž přibýlo čtvrtým rokem v řadě, tentokrát o 7 % (abs. o 50,0 tis.). Tahounem tohoto růstu (a v předchozích letech růstu v mladší věkové skupině) jsou vysoké počty živě narozených v 70. letech 20. století.

Stejnou měrou, o 7 %, v roce 2023 narostl také počet osob ve věku 15–19 let (abs. o 36,6 tis. na 593,3 tis.). Zásahu na tom měly jak zisky obyvatel zahraniční migrací (právě v tomto věku byly v letech 2022 a 2023 nejvyšší), tak přesun silnějších generací narozených v letech 2007 a 2008 do věku 15+. Přesto tato věková skupina zůstává v rámci složky jednou z nejméně početných (3. místo od spodu v roce 2023, nicméně do roku 2019 deset let vůbec nejslabší). Druhou nejméně početnou byla na konci roku 2023 nově skupina 25–29letých (546,3 tis.), která meziročně oslabila o 4 % (–24,0 tis.) a nepřetržitě se snižuje již od roku 2004. Nejméně obyvatel bylo v rámci složky ve věkové skupině 20–24 let (515,8 tis., meziročně o 2 % méně).

Seniorská složka populace (obyvatelé ve věku 65 a více let) v průběhu roku 2023 vzrostla o 29,5 tis. na 2,237 mil. (za posledních pět let celkem o 150,7 tis.). Také u seniorů nebyl poslední meziroční vývoj počtu obyvatel v jednotlivých pětiletých věkových skupinách jednotný. K snížení počtu obyvatel došlo ve skupinách 65–69 a 70–74 let, odrážejíce klesající počty živě narozených v 50. letech 20. století, zatímco ostatní věkové skupiny početně

rostly. Nejvýrazněji, téměř o 8 % (abs. o 20,5 tis.), přibýlo seniorů ve věku 80–84 let, kam se nově přesunuly osoby silného ročníku 1943. Druhý relativně nejvyšší růst (6%) zaznamenala nejstarší skupina 95+ let a třetí skupina 75–79 let (o 4 %, abs. o 19,8 tis.).

Vývoj souhrnných ukazatelů věkového složení dokládá stárnutí populace Česka. Velká migrační vlna uprchlíků z Ukrajiny v roce 2022 tento proces zbrzdila jen lehce a dočasně (Tab. 4). Průměrný věk obyvatel v roce 2023 meziročně vzrostl o dvě desetiny roku na 42,8 let, čímž se vrátil na hodnotu z roku 2021. Věkový medián, rozdělující populaci na dvě stejně početné části, se v roce 2023 zvýšil o 0,3 na 44,0 let a byl tak dosud nejvyšší. Také index stáří po mírném poklesu v roce 2022 způsobeném vyšším nárůstem počtu dětí v důsledku migrační vlny uprchlíků z Ukrajiny v roce 2023 pokračoval v rostoucím trendu. Podle posledních údajů připadalo na sto dětí 129 seniorů ve věku 65 a více let, tj. meziročně o 3 více. Počet osob ve věku 0–19 či 65 a více let na sto osob ve věku 20–64 let (index závislosti) rostl v posledních pěti letech nepřetržitě, i když v průběhu let 2022 a 2023 jeho růst výrazně zpomalil. Během roku 2023 se navýšil o 0,3 na necelých 72 osob 0–19 či 65 a víceletých na sto osob 20–64letých, když k mírnému zvýšení došlo pouze v případě poměru počtu 65+letých k počtu 20–64letých (Tab. 4).

Trendy v oblasti dlouhodobě měnící se skladby obyvatel podle rodinného stavu zůstaly

Tab. 3: Počet obyvatel (v tis.) v pětiletých věkových skupinách, 2019–2023 (k 31. 12.)

Population (in thousands) by five-year age groups, 2019–2023 (31 Dec.)

Věk / Age	2019	2020	2021	2022	2023	Věk / Age	2019	2020	2021	2022	2023
0–4	568,8	567,3	558,1	562,5	539,8	50–54	686,2	691,1	698,7	740,3	790,4
5–9	563,4	557,0	553,1	584,2	591,9	55–59	653,5	669,7	673,0	688,1	683,0
10–14	578,0	595,5	582,2	604,0	596,1	60–64	651,6	625,5	599,5	595,9	609,8
15–19	478,0	490,5	503,3	556,7	593,3	65–69	678,9	672,4	659,7	653,0	637,6
20–24	483,0	477,9	477,0	505,0	515,8	70–74	603,0	621,2	615,2	612,9	612,0
25–29	651,9	620,9	572,6	570,3	546,3	75–79	408,6	417,2	443,1	475,9	495,7
30–34	722,1	718,9	686,0	708,8	705,8	80–84	234,5	244,1	252,7	267,1	287,6
35–39	763,0	753,3	714,0	739,4	744,5	85–89	142,6	138,5	134,2	133,6	137,3
40–44	923,4	893,3	830,5	824,6	800,4	90–94	53,0	53,8	53,6	54,6	55,7
45–49	839,3	882,6	899,6	939,7	946,1	95+	11,0	11,1	10,7	10,7	11,4

Pozn.: Vlivem zaokrouhlení se mohou lišit meziroční rozdíly uvedené v textu.

Note: Year-on-year differences stated in the text may vary due to rounding.

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

Tab. 4: Ukazatele věkového složení obyvatelstva, 2019–2023 (k 31. 12.)

Characteristics of the age structure of the population, 2019–2023 (31 Dec.)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Průměrný věk	42,5	42,6	42,8	42,6	42,8	Average age
Věkový median	43,0	43,3	43,8	43,7	44,0	Median age
Index stáří ¹⁾	125	126	128	126	129	Ageing index ¹⁾
Index závislosti ²⁾	67,8	69,0	71,0	71,5	71,9	Total age dependency ratio ²⁾
v tom: 65+ let / 20–64 let	33,4	34,1	35,3	35,0	35,3	in: 65+ / 20–64 years
0–19 let / 20–64 let	34,3	34,9	35,7	36,6	36,6	0–19 / 20–64 years

Pozn.: 1) Počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let.

2) Počet osob ve věku 0–19 a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let.

Note: 1) The number of people aged 65 and over per 100 children aged 0–14.

2) The number of children aged 0–19 and people aged 65 and over per 100 people aged 20–64.

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

v posledních letech zachovány i přes nemalý vliv epidemie covidu-19 či imigrační vlny z Ukrajiny na demografický vývoj. V populaci Česka se již několik desetiletí zvyšuje zastoupení svobodných a rozvedených a naopak klesá podíl osob ženatých či vdaných a ovdovělých. Na konci roku 2023 bylo mezi obyvateli Česka ve věku 15 a více let 45,0 % osob v rodinném stavu ženatých/vdaná, 33,4 % svobodných, 13,7 % rozvedených a 8,0 % ovdovělých. Meziročně

se počet obyvatel zvýšil ve všech kategoriích rodinného stavu, zastoupení jednotlivých kategorií se nejvíce změnilo na straně svobodných, které vzrostlo o 0,5 p. b. (Tab. 5).

Pořadí kategorií rodinného stavu podle počtu obyvatel je stejné u mužů i u žen (nejvíce osob v manželství, nejméně ovdovělých), zastoupení svobodných a ovdovělých se však podle pohlaví liší výrazněji (cca o 10 p. b.) než sezdaných a rozvedených

Tab. 5: Složení obyvatel ve věku 15 a více let podle rodinného stavu (v %), 2019–2023 (k 31. 12.)

Structure of the population aged 15+ years by marital status (in %), 2019–2023 (31 Dec.)

Rodinný stav	2019	2020	2021	2022	2023	Marital status
Celkem / Total						
Svobodní/é	31,7	32,1	32,3	32,8	33,4	Single
Ženatí a vdané	46,5	46,1	45,5	45,3	45,0	Married
Rozvedení/é	13,6	13,7	14,0	13,8	13,7	Divorced
Ovdovělí/é	8,2	8,1	8,2	8,0	8,0	Widowed
Muži / Men						
Svobodní	37,0	37,5	37,8	38,3	38,8	Single
Ženatí	47,8	47,3	46,7	46,5	46,1	Married
Rozvedení	12,3	12,3	12,6	12,3	12,2	Divorced
Ovdovělí	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	Widowed
Ženy / Women						
Svobodné	26,6	27,0	27,1	27,7	28,2	Single
Vdané	45,3	44,8	44,3	44,2	43,9	Married
Rozvedené	15,0	15,0	15,3	15,2	15,2	Divorced
Ovdovělé	13,2	13,1	13,2	12,9	12,8	Widowed

Pozn.: Vlivem zaokrouhlení se mohou lišit meziroční rozdíly uvedené v textu.

Note: Year-on-year differences stated in the text may vary due to rounding.

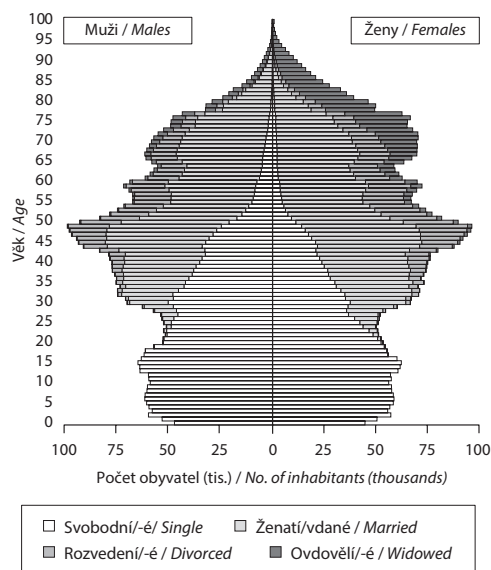
Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

(cca o 2–3 p. b.). Vyšší váha svobodných mezi muži než ženami odráží pravidelně nižší úroveň sňatečnosti mužů, větší podíl ovdovělých mezi ženami zase dlouhodobě vyšší úroveň úmrtnosti mužů.

Skladba obyvatel podle rodinného stavu v jednotlivých věkových skupinách se pochopitelně liší a v čase se mění. U nejmladších osob dominují osoby svobodné, které pak postupně u starších ustupují ženatým a vdaným (Graf 1). V roce 2023 tvořily osoby žijící v manželství majoritní skupinu poprvé u 35–39letých žen a 40–44letých mužů. Relativně nejvíce však bylo sezdaných až mezi 60–64letými

Graf 1: Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu, 31. 12. 2023 / Population by sex, age, and marital status, 31 Dec. 2023

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

ženami (59,4 %) a 75–79letými muži (71,7 %). Převahu si nad ostatními kategoriemi rodinného stavu ženatí a vdané udrželi ještě ve věku 85–89 (muži) resp. 70–74 let (ženy). U nejstarších věkových kategorií pak převládají osoby ovdovělé, přičemž mnohem výrazněji u žen než u mužů (mezi 95+letými bylo ovdovělých 89 % žen a 68 % mužů). Rozvedené osoby nepředstavují většinu v žádné pětileté věkové skupině. Na konci roku 2023 měli rozvedení relativně nejvyšší zastoupení u obyvatel ve věku 55–59 let (26,2 % mužů, 29,1 % žen).

SŇATEČNOST

Po vyvrcholení dlouhodobého klesajícího trendu počtu sňatků v roce 2013, kdy vstoupilo do manželství historicky nejméně párů, a to 43,5 tis., následovalo šestileté období růstu s průměrným meziročním přírůstkem 4 % (Tab. 6). Do dalšího vývoje zasáhla pandemie onemocnění covid-19, kdy v důsledku omezování svatebních obřadů vlivem vládních opatření došlo v roce 2020 k meziročnímu poklesu počtu sňatků o 17 % a v roce 2021 počet sňatků sice meziročně mírně narostl (o 3 %), nicméně jejich počet nedosáhl úrovně z let 2015–2019. Podstatná část roku 2022 již nebyla ovlivněna proticovidovými nařízeními, a tak se úhrn sňatků téměř vrátil počtem 54,8 tis. (meziroční nárůst o 17,2 %) na úroveň z roku 2019, kdy bylo uzavřeno jen o 50 sňatků více. V roce 2023 však došlo k opětovnému výraznému poklesu (o 12,0 %) nově uzavřených manželství na 48,3 tis., nejméně od roku 2015. Početně ubylo v roce 2023 sňatků svobodných i rozvedených osob, u ovdovělých došlo u mužů k mírnému meziročnímu nárůstu (o 7 %). Tři čtvrtiny ženichů a nevěst uzavírají manželství poprvé. V roce 2023 vstoupilo poprvé do manželského svazku 35,8 tis. mužů (74,2 % z celkového počtu ženichů) a 36,0 tis. žen (74,6 % z celkového počtu nevěst). Stejně jako v předchozích letech patřila většina tzv. opakovaných sňatků mužů a žen k druhému pořadí. Své druhé či další manželství v roce 2023 uzavřelo 12,4 tis. mužů (o 11,0 % méně než v roce 2022) a 12,2 tis. žen (o 10,5 % méně) (Tab. 6). Celkem 80 % sňatků bylo uzavřeno snoubenci shodného rodinného stavu, v 65 % případů se jednalo o první manželství pro oba (podíl těchto tzv. protogamních sňatků se od poloviny 90. let pohybuje v rozmezí 63–68 %).

V roce 2023 bylo 65,9 % všech sňatků uzavřeno v tradičně nejvíce frekventovaném období červen–září, přitom nejvíce sňatků za měsíc bylo uzavřeno hned v červnu (9,2 tis.). Poté v pořadí následovaly měsíce září (8,3 tis.), červenec (7,5 tis.) a srpen (6,7 tis.). Minimální je počet sňatků v zimních měsících a vůbec nejméně oblíbeným bývá měsíc leden, přičemž rok 2023 v tomto nijak nevybočoval, když v první měsíci roku bylo sezdáno pouze 861 párů. Druhý na sňatky nejméně početný měsíc byl prosinec (1,1 tis.) a třetí únor (1,3 tis.). Rozložení sňatků do jednotlivých dnů týdne se v roce 2023 nijak zásadně nelišilo od předchozích let, když 65 % všech manželství

Tab. 6: Sňatky podle pořadí, 2019–2023 / Marriages by order, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Sňatky celkem	54 870	45 415	46 778	54 820	48 268	Total marriages
z toho: první pro oba snoubence	36 690	29 694	30 519	35 869	31 439	in: marriages of singles
opakované pro oba snoubence	8 230	7 321	7 511	8 704	7 852	remarriages (for both)
Pořadí sňatku ženicha – první	41 606	33 814	34 930	40 847	35 827	Man order of marriage – first
– vyšší	13 264	11 601	11 848	13 973	12 441	– higher
Pořadí sňatku nevěsty – první	41 724	33 974	34 856	41 138	36 028	Woman order of marriage – first
– vyšší	13 146	11 441	11 922	13 682	12 240	– higher
Podíl protogamních sňatků (%)	66,9	65,4	65,2	65,4	65,1	Protogamous marriages (%)
Podíl opakovaných sňatků (%) – ženich	24,2	25,5	25,3	25,5	25,8	Remarriages (%) – men
– nevěsta	24,0	25,2	25,5	25,0	25,4	– women

Pozn.: Protogamní sňatky = oba snoubenci jsou svobodní.

Note: Protogamous marriages = both groom and bride are single.

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

bylo uzavřeno v sobotu a 24 % v pátek. Nejvíce svateb se uskutečnilo v sobotu 9. 9. 2023, kdy si v tento číselně atraktivní den řeklo své „ano“ 1,8 tis. párů.

V souladu s ročním úhrnem sňatků se vyvíjela i intenzita úhrnné sňatečnosti svobodných neboli prvosňatečnost. Po historicky nejnižší zaznamenané úhrnné sňatečnosti svobodných v roce 2013, která činila 51,4 % u mužů a 59,0 % u žen, následovalo šestileté období jejího růstu na 59,0 % resp. 67,5 % v roce 2019 (Tab. 7). Specifické podmínky pro konání obřadu nastolené z důvodu špatné epidemické situace v roce 2020 a 2021 se podepsaly mj. na úrovni prvosňatečnosti, kdy poklesla v prvním zmíněném roce u mužů na 51,9 % resp. 60,8 % u žen a ve druhém roce se sice mírně navýšila na 54,4 % resp. 63,7 %, nicméně zůstala pořád nižší oproti průměru let 2015–2019. K výraznému oživení prvosňatečnosti došlo v roce 2022, kdy u mužů narostla na 60,4 % a u žen na 70,2 %. V roce 2023 se úroveň sňatečnosti svobodných naopak výrazně snížila – o 4,8 p. b. na 55,6 % u mužů a o 5,0 p. b. na 65,2 % u žen, a přiblížila se tak úrovni z roku 2021 (byla o 1,2 resp. 1,5 p. b. vyšší). Průměrný věk mužů a žen vstupujících do svého prvního manželství se podle jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných v roce 2023 meziročně navýšil, kdy u mužů průměrný věk narostl o 0,2 let na

32,7 let a u žen dokonce o 0,4 let na 30,6 let. Hodnoty průměrného věku, které rychle narůstaly od počátku 90. let, nicméně od roku 2012 v podstatě stagnovaly, a to až do roku 2020, kdy narostly meziročně o 0,5 roku u mužů a 0,6 roku u žen. V následujících dvou letech 2021 a 2022 zůstal průměrný věk v případě svobodných ženichů neměnný a u svobodných nevěst se v prvním roce snížil o 0,1 let na 30,3 let a ve druhém roce stagnoval. Věk, kdy sňatečnost svobodných kulminovala (modus), se v období let 2019–2022 střídal u mužů mezi věky 29 a 30 let, u žen kolísal mezi věky 27 a 28 let. V roce 2023 vstupovali s největší intenzitou do prvního manželství muži ve věku 30 let (51 z 1 000 svobodných mužů) a ženy ve věku 29 let (70 z 1 000 svobodných žen). Meziroční pokles sňatečnosti svobodných byl v roce 2023 až na ojedinělé výjimky (mírný nárůst u mužů ve věku 22 let a u žen ve věku 17 a 48–49 let) pozorován ve všech věcích, nejméně výrazný v nejmladších věcích a nejvíce znatelný kolem maxima.

Intenzita sňatečnosti se v roce 2023 meziročně snížila také u opakovaných sňatků (2. a vyššího pořadí), a to u mužů i žen ve všech věcích v rozmezí 25–49 let. Největší meziroční pokles míry sňatečnosti vyšších pořadí³⁾ byl zaznamenan u mužů ve věkové skupině 25–29 let (o 20 %) a dále ve věku 45–49 let

3) Míra sňatečnosti pro opakované sňatky vyjadřuje počet uzavřených manželství 2. či vyššího pořadí (včetně neznámých vyšších) na tisíc rozvedených a ovdovělých osob středního stavu (k 1. 7.).

Tab. 7: Sňatečnost, 2019–2023 / Nuptiality indicators, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Úhrnná tabulková prvosňatečnost (%) – muži	59,0	51,9	54,4	60,4	55,6	Total first marriage rate (%) – men
– ženy	67,5	60,8	63,7	70,2	65,2	– women
Průměrný věk při 1. sňatku – muži	32,1	32,6	32,6	32,5	32,7	Mean age at first marriage – men
– ženy	29,8	30,4	30,3	30,3	30,6	– women
Sňatečnost rozvedených (%) – muži	46,0	40,8	42,5	51,3	46,6	Total remarriage rate of divorcees (%) – men
– ženy	44,5	39,4	42,0	48,9	44,7	– women
Průměrná doba mezi rozvodem a dalším sňatkem – muži	8,9	9,3	9,3	9,7	9,8	Average elapsed time from divorce – men
– ženy	9,4	9,6	9,7	10,1	10,2	– women

Pozn.: Ukazatele prvosňatečnosti vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných, ukazatele sňatečnosti rozvedených z rozložení redukováných měr podle doby mezi rozvodem a sňatkem

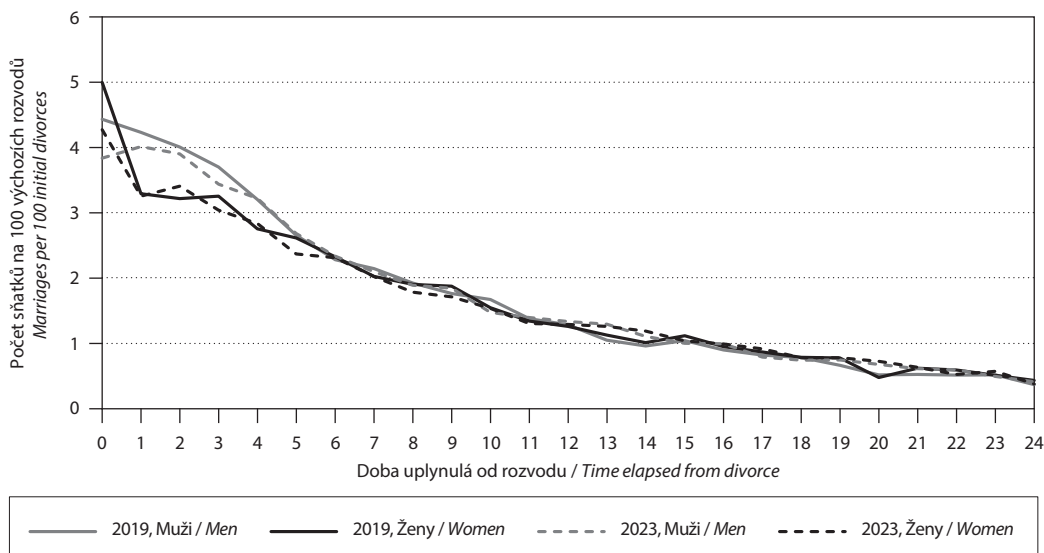
Note: First marriage indicators are based on the single decrement primo-nuptiality tables. The remarriage rates of divorcees are constructed from the distribution of remarriage rates by time elapsed from divorce..

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

Graf 2: Sňatečnost rozvedených podle pohlaví a doby od rozvodu, 2019 a 2023

The remarriage rates of divorcees by sex and time elapsed since divorce, 2019 and 2023

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

(o 15 %), u žen ve věku 45–49 let (o 14 %) a 30–34 let (o 13 %). Při setrvání měr sňatečnosti rozvedených⁴⁾ podle doby uplynulé od rozvodu by v roce 2023 uzavřelo další svazek 46,6 % rozvedených mužů a 44,7 % rozvedených žen (Tab. 7). Meziročně úroveň sňatečnosti rozvedených poklesla u mužů o 4,7 p. b.

a u žen o 4,1 p. b. (oproti roku 2021 byla však o 4,1 resp. 2,8 p. b. vyšší). Spolu s rokem 2020 tak rok 2023 přerušil trend růstu započatém po roce 2013. Obecně rozvedené osoby uzavírají nejčastěji nový svazek hned v prvních letech po právním zániku předchozího manželství, častěji rozvedení muži než ženy,

4) Úroveň sňatečnosti ověřených se z důvodů nízkých počtů událostí zpravidla samostatně nehodnotí.

a s rostoucím časovým intervalem úroveň opakované sňatečnosti klesá a zároveň se stírá rozdíl mezi pohlavím (Graf 2). V roce 2023 vstoupili muži znovu do manželství průměrně po 9,8 letech od rozvodu a ženy po 10,2 letech (velmi mírný meziroční nárůst), kdy šlo o dosud rekordní hodnoty ukazatele. K nárůstu průměrné doby mezi rozvodem a dalším sňatkem dochází v posledních letech pravidelně zejména v důsledku růstu sňatečnosti rozvedených v delších intervalech od rozvodu. Mezi lety 2019 a 2023 vzrostla u mužů o 0,9 let a u žen o 0,7 let.

ROZVODOVOST

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v roce 2023 rozvedeno 19,5 tis. manželství, o 2 % méně než v předchozím roce (Tab. 8) a nejméně od roku 1969. Pokračoval tak trend poklesu počtu rozvodů z předchozího desetiletí, kdy byl přerušen jen v roce 2017 (o 3 %). Nejvýraznější byl meziroční pokles (o 10 %) v roce 2020, kdy byla v části roku protipandemickými opatřeními omezena činnost soudů. Rozvodové řízení ukončené v roce 2023 bylo v 53,9 % zahájené na základě společného návrhu obou manželů⁵⁾, dalších 29,9 % na návrh ženy a 16,2 % na návrh muže. Dlouhodobě se přes 80 % rozvodů týká mužů a žen, kteří ukončují své manželství poprvé. V roce 2023 se jednalo o 15,7 tis. mužů a 15,8 tis. žen. Zbýlá jedna pětina pak absolvuje svůj druhý či v pořadí

vyšší rozvod (opakovaný rozvod), v roce 2023 se to týkalo 3,7 tis. mužů a 3,6 tis. žen. Meziroční úbytek rozvodů se v roce 2023 projevil jak u prvních rozvodů (u mužů o 2 %, u žen o 1 %), tak i u rozvodů vyššího pořadí (u mužů pokles o 3 %, u žen dokonce o 6 %).

Příčina rozvratu byla v roce 2023 zjišťována zhruba u třetiny rozvádějících se manželství. Z toho u 85 % z nich byla evidována na straně obou partnerů, u dalších 11 % jen na straně muže a ve zbylých 4 % jen na straně ženy. Pokud byla uvedena jen jedna příčina rozpadu manželství a zjištěna na straně obou, tak se jednalo nejčastěji o rozdíl povah názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení (abs. 4,8 tis.), v případě zjištěné příčiny pouze na straně muže či ženy šlo nejčastěji o nevěru (abs. 230 resp. 108).

V roce 2023 bylo rozvedeno 11,3 tis. manželství s nezletilými dětmi (meziročně o 1,8 % méně) a 8,2 tis. bez nezletilých dětí (o 2,2 % méně než v roce 2022). Podíl rozvodů s nezletilými dětmi z celkového počtu rozvodů se meziročně mírně zvýšil, a to o 0,1 p. b. na 57,9 %, a nijak významně nevybočoval oproti předchozím letům (Tab. 8). Celkem se v roce 2023 rozvod dotkl 18,0 tis. nezletilých dětí, o 2,2 % méně než v předchozím roce a nejméně v historii samostatné České republiky. Ve většině rozvedených rodin s nezletilými dětmi žilo v roce 2023 v době rozvodu jedno dítě (49,2 % případů) nebo dvě děti (43,5 %). Tři a více dětí mělo v roce 2023 celkem 7,3 % rozvádějících se rodin, což bylo relativně nejvíce

Tab. 8: Rozvody, 2019–2023 / Divorces, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Rozvody celkem	24 141	21 734	21 107	19 846	19 453	Total divorces
Podíl opakovaných rozvodů (%) – muži	19,2	19,0	18,9	19,5	19,2	Percentage of repeated divorces – men – women
– ženy	18,0	18,6	18,4	19,2	18,5	
Rozvody manželství bez nezletilých dětí	9 905	9 015	8 253	8 378	8 190	Divorces without minor children
Rozvody manželství s nezletilými dětmi	14 236	12 719	12 854	11 468	11 263	Divorces with minor children
Podíl rozvodů s nezletilými dětmi (%)	59,0	58,5	60,9	57,8	57,9	– percentage of total
Celkový počet nezletilých dětí v rozvedených manželstvích	22 644	20 187	20 444	18 369	17 961	Number of minor children in divorced marriages
– průměrný počet nezletilých dětí v rodině s nezletilými dětmi	1,59	1,59	1,59	1,60	1,59	– average number of minor children per divorce with minor children

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

5) Společný návrh na rozvod je možno podávat od 1. 1. 2014, statisticky je zachyceno toto třídění rozvodů podle navrhovatele od roku 2015.

od roku 1989. Na jedno rozvedené manželství s dětmi v roce 2023 připadalo 1,59 dítěte.

Z pohledu pětiletých intervalů trvání manželství při rozvodu byly v roce 2023 nejpočetnější tradičně (již od poloviny 90. let 20. století) rozvody po 5–9 letech manželství (abs. 4,4 tis.) a svým podílem

(23 %) se výrazně nevymykaly jejich 20–22% zastoupení z předešlých let 2019–2022. V intervalu 5–9 let trvání manželství také vrcholil intenzita rozvodovosti (průměrně v každé délce 1,8 rozvodů v roce 2023 na sto příslušných sňatků), s prodlužující se délkou manželství poté klesá (Graf 3, Tab. 9).

Tab. 9: Rozvodovost, 2019–2023 / Divorce indicators, 2019–2023

Ukazatel / Délka trvání	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator / Time elapsed
Úhrnná rozvodovost (%)	44,8	40,6	39,7	37,7	37,1	Total divorce rate (%)
Průměrná délka trvání manželství (roky)	13,5	13,7	13,6	13,5	13,5	Mean duration of marriage at divorce (years)
Míry rozvodovosti (na 100 výchozích sňatků) / Divorce rates (per 100 initial marriages)						
0–4	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	0–4
5–9	2,1	1,9	1,9	1,8	1,8	5–9
10–14	1,7	1,6	1,6	1,5	1,4	10–14
15–19	1,3	1,2	1,2	1,1	1,0	15–19
20–24	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	20–24
25–29	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	25–29
30+	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	30+

Pozn.: Úhrnná rozvodovost a průměrná délka trvání manželství vychází z redukováných měr rozvodovosti podle doby uplynulé od sňatku.

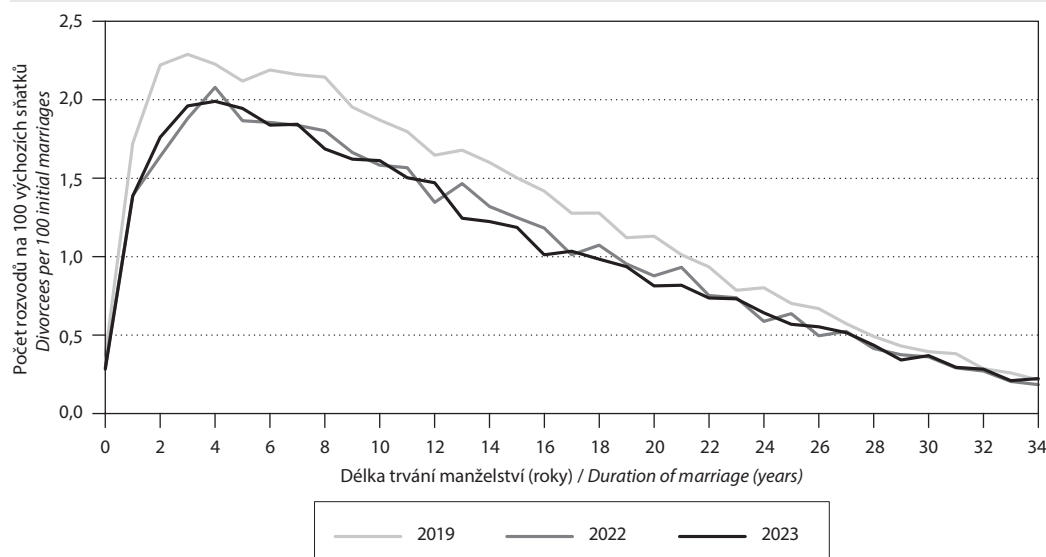
Note: The total divorce rate and mean duration of marriage at divorce are based on the distribution of reduced divorce rates by time elapsed since entering into marriage.

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

Graf 3: Rozvodovost podle délky trvání manželství, 2019, 2022 a 2023

Divorce by duration of marriage, 2019, 2022 and 2023

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

Meziročně se intenzita rozvodovosti v roce 2023 snížila téměř ve všech pětiletých intervalech (a to o 1–6 %) až na stagnaci v rozpětí 0–4 let. V porovnání s rokem 2019 proběhla nejvýraznější změna intenzity rozvodovosti u délky 15–19 let (z 1,32 na 1,03; relativně o 21 %) a dále také u délky 20–24 let (z 0,93 na 0,75; relativně o 20 %), výrazné snížení úrovně rozvodovosti bylo ale rovněž zaznamenáno ve všech zbylých délkách trvání manželství.

Při setrvání intenzit v jednotlivých délkách trvání manželství na úrovni roku 2023 by rozvedem skončilo 37,1 % manželství, o 0,6 p. b. méně než o rok dříve (Tab. 9). Úroveň rozvodovosti se snížila již čtvrtým rokem v řadě a byla současně nejnižší od počátku století. Průměrná délka trvání manželství do jeho zániku rozvedem se již více jak dvě desetiletí s menšími výkyvy prodlužuje, v roce 2023 meziročně stagnovala na úrovni 13,5 let.

PLODNOST

Prudký pokles počtu živě narozených dětí pozorovaný v roce 2022 (o 10,5 tis.) pokračoval i v roce 2023 (o 10,2 tis.). Během roku 2023 se živě narodilo 91,1 tis. dětí, poprvé od roku 2005 méně než 100 tisíc. Počet živě narozených dětí se snižoval i v letech 2019–2020, ovšem výrazně mírněji (Tab. 10). Snižující se počty živě narozených dětí

také souvisely se vstupem populačně slabých ročníků z 90. let minulého století do reprodukčního období. Mrtvě se v roce 2023 narodilo 306 dětí, o 71 méně než v roce 2022. Meziročně nižší byla i mrtvorozenost, která poklesla na 3,3 ‰, čímž se vrátila na nejnižší dosaženou úroveň od změny definice živě narozeného dítěte v roce 2012 (zaznamenanou i v letech 2017 a 2018).

Z pohledu rodinného stavu rodičky dlouhodobě převažují děti narozené vdaným ženám. V letech 2019–2022 se podíl dětí narozených živě v manželství příliš neměnil, pohyboval se mezi 51,5–51,8 %, v roce 2023 pak vzrostl na 52,9 %. Meziroční pokles porodnosti se totiž více projevil u živě narozených mimo manželství (–12 %) než u těch v manželství (–8 %). Absolutně se v roce 2023 narodilo vdaným ženám 48,2 tis. dětí, ženám svobodným 39,5 tis. (43,3 %), rozvedenou matku mělo 3,3 tis. dětí (3,7 %) a ovdovělou 99 dětí (0,1 %). Podíl dětí narozených mimo manželství poklesl ze 48,2 % na 47,1 % a byl tak nejnižší za posledních devět let.

Struktura živě narozených dětí podle pořadí narození se v letech 2019–2023 příliš neproměnila (Tab. 10). Nejvyšší podíl připadal na prvorozené děti (46,3–47,8 %; nejnižší podíl v posledních dvou letech), cca o 10 p. b. menší případl na druhorozené (37,6–39,1 %; nejvyšší v roce 2023) a jednoznačně nejnižší na děti narozené ve třetím a vyšším

Tab. 10: Živě narození podle legitimacy a pořadí narození, 2019–2023

Live births by legitimacy and birth order, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Živě narození	112 231	110 200	111 793	101 299	91 149	Live births
V manželství	58 138	56 792	57 590	52 427	48 224	Within marriage
Mimo manželství	54 093	53 408	54 203	48 872	42 925	Outside marriage
1. pořadí	53 647	52 414	51 900	46 905	42 165	First order
2. pořadí	42 173	41 432	43 623	39 130	35 658	Second order
3. a vyšší pořadí	16 411	16 354	16 270	15 264	13 326	Third and higher order
Podíl (%)						Share (%)
V manželství	51,8	51,5	51,5	51,8	52,9	Within marriage
Mimo manželství	48,2	48,5	48,5	48,2	47,1	Outside marriage
1. pořadí	47,8	47,6	46,4	46,3	46,3	First order
2. pořadí	37,6	37,6	39,0	38,6	39,1	Second order
3. a vyšší pořadí	14,6	14,8	14,6	15,1	14,6	Third and higher order

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

pořadí (14,6–15,1 %; v roce 2023 na spodní hranici intervalu). Snižování počtu živě narozených v letech 2022 a 2023 mělo obdobnou intenzitu u narozených v prvním a druhém pořadí (pokles o 9–10 %), zatímco u dětí třetího a vyššího pořadí byl v roce 2022 pokles jejich počtu slabší (o 6 %) a v roce 2023 naopak výraznější (–13 %).

Mezi lety 2019 a 2023 se v Česku úroveň plodnosti významně změnila. Zatímco v letech 2019 a 2020 úhrnná plodnost stagnovala na hodnotě 1,71 dítěte na jednu ženu, v roce 2021 se dočasně zvýšila na 1,83 a v posledních dvou letech naopak výrazně (o 11 resp. 10 %) klesala (Tab. 11). Vývoj v letech 2021 a 2022 byl umocněn

změnami v počtu žen v reprodukčním věku⁶⁾. Úhrnná plodnost v roce 2023 dosáhla 1,45 dítěte na jednu ženu (obdobně jako v roce 2012), což ale představovalo o 20 % nižší úroveň plodnosti než v roce 2021. Z pohledu pořadí se mezi lety 2021 a 2023 nejvíce (v absolutním vyjádření) snížila plodnost dětí v prvním pořadí, a to o 0,18 na 0,70 dítěte na jednu ženu, dále v druhém pořadí o 0,15 na 0,55 dítěte na jednu ženu a u třetího a vyššího pořadí o 0,05 na 0,20 dítěte na jednu ženu. Z relativního hlediska úhrnná plodnost prvního i druhého pořadí klesla srovnatelnou měrou, v případě třetího a vyššího pořadí byla rychlost poklesu hlubší. Obdobný trend jako úhrnná

Tab. 11: Ukazatele plodnosti, 2019–2023 / Fertility indicators, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Úhrnná plodnost – celkem	1,71	1,71	1,83	1,62	1,45	Total fertility rate – total
– 1. pořadí	0,85	0,85	0,88	0,78	0,70	– first order
– 2. pořadí	0,62	0,62	0,69	0,61	0,55	– second order
– 3.+ pořadí	0,23	0,24	0,25	0,23	0,20	– third and higher order
Čistá míra reprodukce	0,83	0,83	0,89	0,78	0,70	Net reproduction rate
Průměrný věk matek při narození dítěte – celkem	30,2	30,2	30,4	30,4	30,4	Mean age of mother at childbirth – total
– 1. pořadí	28,5	28,5	28,8	28,8	28,9	– first order
– 2. pořadí	31,3	31,3	31,4	31,4	31,4	– second order
– 3.+ pořadí	33,4	33,3	33,4	33,4	33,2	– third and higher order
Míry plodnosti v pětiletých věkových skupinách (%)						Fertility rates in the five-year age groups (%)
15–19	9,9	9,3	8,1	7,2	6,2	15–19
20–24	49,7	49,7	47,6	42,7	37,7	20–24
25–29	107,9	108,8	117,6	105,0	94,7	25–29
30–34	111,4	110,4	122,5	106,2	95,4	30–34
35–39	52,5	53,3	58,7	51,5	45,9	35–39
40–44	9,9	10,2	10,9	10,7	9,7	40–44
45–49	1,1	1,3	1,5	1,4	1,4	45–49

Pozn.: Úhrnné míry plodnosti podle pořadí jsou počítány jako míry druhé kategorie, kdy se ve jmenovateli nerozlišují ženy podle počtu živě narozených dětí.

Note: Total fertility rates by birth order are calculated as rates of the second category, where women are not distinguished in the denominator by the number of live births.

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

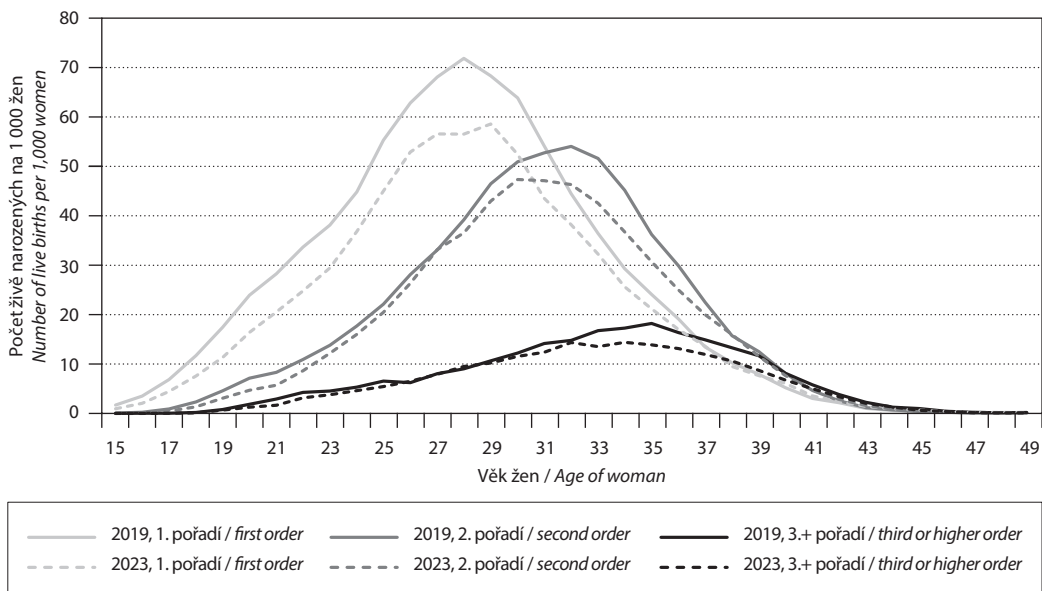
Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

6) V roce 2021 proběhlo sčítání lidu, domů a bytů, které provedlo korekci v počtu obyvatel. U žen v reprodukčním věku (15–49 let) došlo oproti roku 2020 meziročně k poklesu o 83 tisíc žen. Úhrnná plodnost počítaná v letech před sčítáním 2021 byla proto do určité míry podhodnocena. V roce 2022 zasáhla Česko migrační vlna uprchlíků z Ukrajiny, která zahrnovala především ženy a děti.

plodnost vykazovala i čistá míra reprodukce⁷⁾, která se mezi roky 2019 a 2023 snížila z hodnoty 0,83 dívky na jednu ženu na 0,70. Průměrný věk matky při narození dítěte v letech 2019–2020 dosahoval 30,2 let a po meziročním zvýšení o 0,2 v roce 2021 poslední tři roky setrval na hladině 30,4 let. Podobný vývoj (s výraznější meziroční změnou v roce 2021 oproti ostatním letům a s rostoucím trendem) bylo možné pozorovat také u průměrného věku matek při narození prvního a druhého dítěte. Průměrný věk prvorodiček, který se během posledních pěti let navýšil nejvíce, vzrostl celkem o 0,4 roku z 28,5 roku v letech 2019–2020 na 28,9 let v roce 2023. Průměrný věk matek při narození druhého dítěte 31,3 let zaznamenaných v letech 2019 a 2020 pak v letech 2021–2023 setrval na hodnotě 31,4 let, tedy o 0,1 roku vyšší. V případě matek dětí narozených ve třetím a vyšším pořadí jejich průměrný věk kolísal mezi hodnotami 33,2–33,4 let (33,2 let v roce 2023). Srovnání měr plodnosti pro pětileté věkové skupiny žen reprodukčního věku v čase ukazuje,

že největší změny absolutních hodnot (počtu narozených na tisíc žen daného věku) se týkaly věkových skupin 25–29 let a 30–34 let, kde je plodnost nejvyšší, a to ať už se jednalo o rok 2021 charakterizovaný růstem úhrnné plodnosti nebo o roky 2022–2023 s poklesem intenzity úhrnné plodnosti. V roce 2021 vzrostly míry plodnosti ve věkových skupinách od 25 let výše (relativně nejvíce, o více než desetinu, u třicátic) a v mladších věkových skupinách se naopak snížily. V roce 2022 měly míry plodnosti sestupný směr ve všech věkových skupinách, relativně nejvýraznější opět ve věkových skupinách mezi 30. a 40. rokem věku (s poklesem o 12–13 %), ale nemalým i ve věkových skupinách 25–29 let a 40–44 let (o 10–11 %). V roce 2023 se u věkových skupin mezi 25. a 40. rokem věku propadl měr plodnosti trochu zpomalil (meziročně se snížily o dalších 9–11 %), zatímco u zbylých věkových skupin mimo nejstarší matky (45–49 let) došlo naopak k ještě mírně hlubšímu poklesu plodnosti než o rok dříve. Z pohledu jednoletých měr

Graf 4: Míry plodnosti podle pořadí, 2019 a 2023
Age-specific fertility rates of women by birth order, 2019 and 2023

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.
Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

7) Vyjadřující průměrný počet dívek narozených živě jedné ženě, které se zároveň dožijí věku své matky při porodu při zachování měr plodnosti a úmrtnosti daného roku.

plodnosti příslušela nejvyšší intenzita plodnosti ženám ve věku 29 (roky 2020, 2022–2023) či 30 let (roky 2019 a 2021). V letech 2019, 2020 a 2022 dosahovala hodnoty 125–127 dětí na tisíc žen, v roce 2021 dokonce 142, zatímco v roce 2023 poklesla na necelých 112 dětí na tisíc žen.

Mezi lety 2019 a 2023 se v případech prvorodiček významněji snížily míry plodnosti matek mladších (podílely se na 67 % poklesu) než ve věku s nejvyšší hodnotou měr plodnosti, kdežto u vyšších pořadí poklesly významněji (tvořily více než 55 % poklesu) míry plodnosti žen starších než věk matek s maximální hodnotou měr plodnosti (Graf 4). Nejvyšší míra plodnosti prvního pořadí se v letech 2019–2021 pohybovala mezi 70–77 dětmi na tisíc žen a příslušela ženám ve věku 27 či 28 let. V letech 2022–2023 se věk prvorodiček s nejvyšší zaznamenanou plodností posunul do věku 29 let, přičemž tato míra plodnosti klesla na 66 ‰ v roce 2022 a dále na 59 ‰ v roce 2023. Nejvyšší míra plodnosti druhého pořadí se z 54–55 ‰ v letech 2019 a 2020 v roce 2021 zvýšila na 61 dětí na tisíc žen a následně klesla přes 52 ‰ na 47 ‰ v roce 2023. Věk, ve kterém se maximum nacházelo, kolísal mezi 31 a 32 lety a v roce 2023 poklesl na 30 let. Věk matek ve třetím a vyšším pořadí s nejvyšší intenzitou měr plodnosti zůstával v posledních pěti letech na 34 či 35 letech a maximální hodnota se snížila z 18–19 ‰ v letech 2019–2021 přes 17 ‰ v roce 2022 na 14 dětí na tisíc žen v roce 2023.

ÚMRTNOST

Za rok 2023 zemřelo v České republice 112,8 tis. obyvatel, což bylo o 7,4 tis. méně než v předchozím

roce a podobně jako v letech před vypuknutím epidemie covidu-19 (2018 a 2019). Měsícem s nejvyšším počtem úmrtí se v roce 2023 stal leden a poté prosinec, když v nich zesnulo o 1,8 tis. a 1,2 tis. více osob než činil průměrný měsíční standardizovaný počet tohoto roku (Tab. 12). A právě v lednu a ještě v listopadu zemřelo v roce 2023 jako v jediných měsících více obyvatel než v roce 2022. Ve všech ostatních měsících se standardizované počty úmrtí meziročně snížily.

Mezi roky 2022 a 2023 poklesly výrazněji počty zemřelých žen (o 4,1 tis.) než mužů (o 3,4 tis.). Nižší počet úmrtí byl zaznamenán ve všech třech hlavních věkových skupinách obyvatelstva, u dětí ve věku 0–14 let bylo meziročně o 37 úmrtí méně, u osob 15–64letých o 1,0 tis. a mezi 65 let a víceletými o 6,4 tis méně (Tab. 13). Seniorská úmrtí tvoří dlouhodobě 80 % a více všech úmrtí, v roce 2023 to bylo 84,1 %. Podíl starších seniorů, konkrétně 80 a víceletých, na počtu zemřelých v posledních pěti letech osciloval v rozmezí 31,9 až 34,6 % u mužů a v rozmezí 54,8 až 58,4 % u žen. Zastoupení 90letých a starších zemřelých meziročně stagnovalo, mezi roky 2019 a 2023 lehce vzrostlo o 0,5 procentního bodu na 8,2 % u mužů a o 0,9 procentního bodu na 21,4 % u žen, přičemž vývoj nebyl plynulý a vedle intenzity úmrtnosti je formován i věkovou strukturou žijící populace (platí pro počty zemřelých ve všech věkových skupinách). Děti do 1 roku zemřelo v roce 2023 jen 200, o 30 méně než v předchozím roce. Ač je toto historické minimum spoluvytvářeno i značným poklesem počtu živě narozených dětí, snížila se meziročně o 0,1 promilového bodu i kojenecká úmrtnost na hodnotu 2,2 ‰,

Tab. 12: Standardizované počty zemřelých podle měsíce úmrtí, 2019–2023

Standardised deaths by month of death, 2019–2023

Rok / Year	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2019	10 111	10 535	9 597	9 086	8 744	8 821	8 810	8 726	8 673	9 140	9 238	9 431
2020	9 896	10 140	9 889	9 279	8 511	8 847	8 882	9 076	9 459	13 731	15 751	13 708
2021	15 688	14 805	16 248	11 700	9 249	8 628	8 531	8 431	8 931	9 776	12 816	13 365
2022	10 678	11 130	10 350	9 963	8 938	8 748	8 922	9 171	9 564	9 902	9 491	11 779
2023	11 071	9 841	9 605	9 122	8 532	8 509	8 303	8 641	8 362	9 203	9 594	10 474

Pozn.: Standardizováno na stejný počet dní (30) v měsíci. Standardizovaný počet zemřelých v měsíci = skutečný počet zemřelých v měsíci / počet dní v měsíci * 30. Tučně vyznačeny nejvyšší měsíční počty v daném roce.

Note: Standardised to the same number of days (30) in a month. Standardised deaths in the month = real deaths in the month / number of days in the month * 30. The highest number of deaths by month in the given year in bold.

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

Tab. 13: Zemřelí, 2019–2023 / Deaths, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Zemřelí celkem	112 362	129 289	139 891	120 219	112 795	Deaths
v tom: muži	57 339	66 599	73 522	61 404	58 030	– men
ženy	55 023	62 690	66 369	58 815	54 765	– women
Zemřelí ve věku: 0–14	463	397	406	397	360	Deaths at age: 0–14
15–64	18 793	19 648	22 493	18 567	17 560	15–64
65+	93 106	109 244	116 992	101 255	94 875	65 and over
Zemřelí ve věku 80+ (%) – muži	33,1	34,6	31,9	34,0	34,3	Percentage of deaths at the age 80 and over – men
– ženy	57,2	58,4	54,8	57,4	57,0	– women
Zemřelí ve věku 90+ (%) – muži	7,7	8,0	7,4	8,2	8,2	Percentage of deaths at the age 90 and over – men
– ženy	20,5	21,3	19,5	21,5	21,4	– women
Zemřelí do 1 roku věku	288	249	246	230	200	Deaths under 1 year of age
Míra kojenecké úmrtnosti (‰)	2,6	2,3	2,2	2,3	2,2	Infant mortality rate (‰)

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

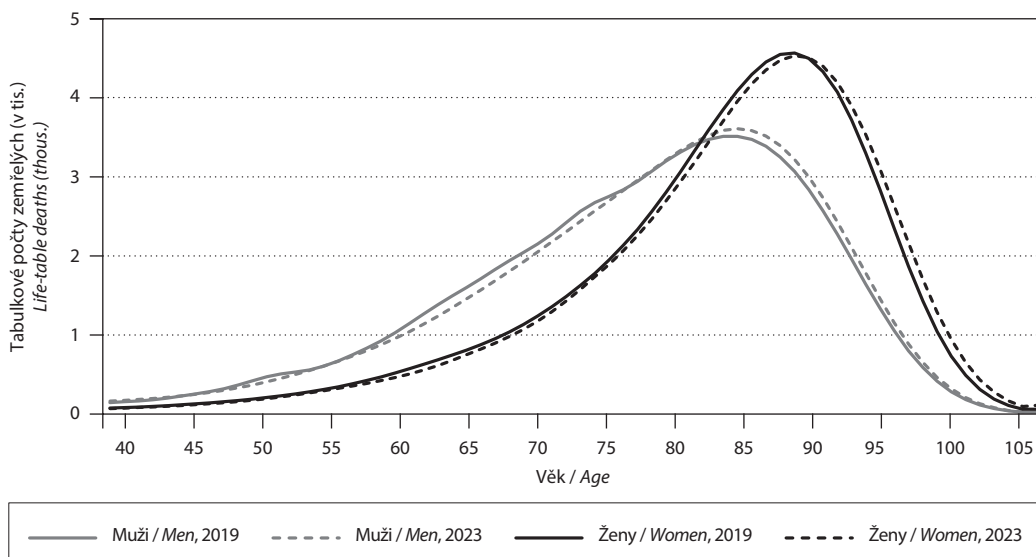
když za poklesem stál příznivý vývoj úmrtnosti ponovorozenecké (novorozenecká naopak meziročně mírně narostla).

Tabulkové počty zemřelých jsou nezávislé na změnách ve věkové struktuře a při srovnání let 2019 a 2023 dokládají posun počtů zemřelých směrem

k vyššímu věku (Graf 5). Mužů umíralo v roce 2023 více než v roce 2019 od věku 77 let, když nárůst tabulkových počtů úmrtí byl nejmarkantnější ve věcích 88–92 let. Naopak pokles zemřelých se týkal nejvíce věků 63–67 let. U žen pak počty úmrtí roku 2023 převyšovaly údaje o pět let starší pravidelně

Graf 5: Tabulkové počty zemřelých podle pohlaví a věku, 2019 a 2023

Life-table deaths by sex and age, 2019 and 2023

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

od věku 89 let s nejvýraznějším nárůstem ve věcích 94–97 let a nejpatrnějším poklesem ve věcích 81–83 let. Modální věk při úmrtí zůstal u mužů i žen v roce 2023 stejný jako byl v roce 2019, a to 84 let pro muže a 88 let pro ženy.

Při zachování měr úmrtnosti roku 2023 by se chlapec narozený v tomto roce dožil v průměru 76,9 let, tj. o 0,7 roku více než v roce 2022 a o 0,6 roku více než v roce 2019 (Tab. 14). V loňském roce došlo poprvé od vypuknutí epidemie covidu-19 k překonání hodnot naděje dožití z předepidemického roku 2019 a to u obou pohlaví. Střední délka života žen při narození vzrostla v roce 2023 na 82,8 let, což znamená zvýšení o 0,8 roku meziročně a o 0,7 roku v porovnání s rokem 2019. Rozdíl v naději dožití při narození žen a mužů odpovídal v roce 2023 hodnotě z předchozího roku, když činil 5,9 roku a na počátku pětiletky byl podobný (5,8 roku). Těto stabilní situaci se vymyká rok 2020 a hlavně rok 2021 s rozdílem střední délky života žen a mužů v hodnotě 6,4 roku. Relativně rychleji rostla v posledních pěti letech naděje dožití ve vyšším věku, a to u obou pohlaví. U mužů mezi roky 2019 a 2023 evidujeme její nárůst v době narození o 0,7 %, ve věku 65 let o 2,5 % a ve věku 80 let o 1,9 %, u žen to bylo ve stejném období a věcích o 0,8 %, o 2,5 % a ve věku 80 let už o 4,5 %.

I nárůstu naděje dožití při narození nejvíce přispíval pokles úmrtnosti ve starších věkových skupinách (Graf 6). U mužů se na meziročním nárůstu střední délky života o 0,7 roku nejvíce podílely věkové skupiny od 65 do 79 let nárůstem o 0,36 roku, k růstu mezi lety 2019 a 2023 nejvíce přispěly věkové skupiny

v intervalu 60 až 69 let (o 0,24 roku z celkových 0,6 roku). Ještě starší věkové kategorie nesou hlavní díl zvýšení naděje dožití při narození u žen – meziročně i mezi lety 2019 a 2023 to byly věkové skupiny v rozmezí 80 až 89 let, které meziročně přispěly nárůstem 0,26 roku z celkových 0,8 roku a mezi kraji pětiletky růstem 0,19 roku z celkových 0,7 roku.

Obyvatelé Česka umírali v roce 2023 nejčastěji v důsledku nemocí oběhové soustavy, šlo o 43,7 tis. zemřelých, tj. 38,8 % všech úmrtí. Z nemocí oběhové soustavy pojal největší část příčin smrti ischemické nemoci srdeční s 18,1 tis. úmrtími, dále selhání srdce s 7,2 tis. a cévní nemoci mozku s 6,5 tis. úmrtími. Druhou nejfrekventovanější skupinou příčin smrti byly novotvary s 27,9 tis. úmrtími (tj. 24,8 % celku) a třetí nemoci dýchací soustavy s 8,6 tis. zemřelými (7,6 %). Uvedené pořadí prvních třech skupin příčin smrti je dlouhodobě stálé, jen s výjimkou třetího místa v letech 2020 a 2021, kdy jej obsadil covid-19.

Dle standardizovaných měr úmrtnosti na jednotlivé příčiny smrti bylo v roce 2023 pořadí nejfrekventovanějších skupin příčin smrti stejné, resp. velmi obdobné jako podle absolutních počtů (Tab. 15). U žen bez výjimky, u mužů se i v roce 2023 zopakovala odlišnost vyskytující se pravidelně od roku 2018, kdy se nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek podle standardizovaných měr posouvají na páté místo před nemoci trávicí soustavy, které jsou až šesté.

Meziročně došlo k poklesu jak celkové standardizované míry úmrtnosti (o 8,1 % u mužů a o 9,0 % u žen), tak jejích hodnot pro většinu skupin příčin smrti. Relativně nejvýrazněji se standardizovaná

Tab. 14: Naděje dožití podle pohlaví a věku, 2019–2023 / Life expectancy by sex and age, 2019–2023

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Naděje dožití mužů ve věku: 0 let	76,3	75,3	74,1	76,1	76,9	<i>Life expectancy of men at age: 0</i>
65 let	16,3	15,2	14,5	16,1	16,7	65
80 let	7,4	6,6	6,5	7,2	7,5	80
Naděje dožití žen ve věku: 0 let	82,1	81,4	80,5	82,0	82,8	<i>Life expectancy of women at age: 0</i>
65 let	19,9	19,2	18,6	19,8	20,4	65
80 let	8,8	8,2	8,2	8,7	9,2	80

Pozn.: Ukazatel vychází z úmrtnostních tabulek vypočtených jednotnou metodikou používanou ČSÚ od roku 2018.

Vlivem zaokrouhlení se mohou lišit meziroční rozdíly uvedené v textu.

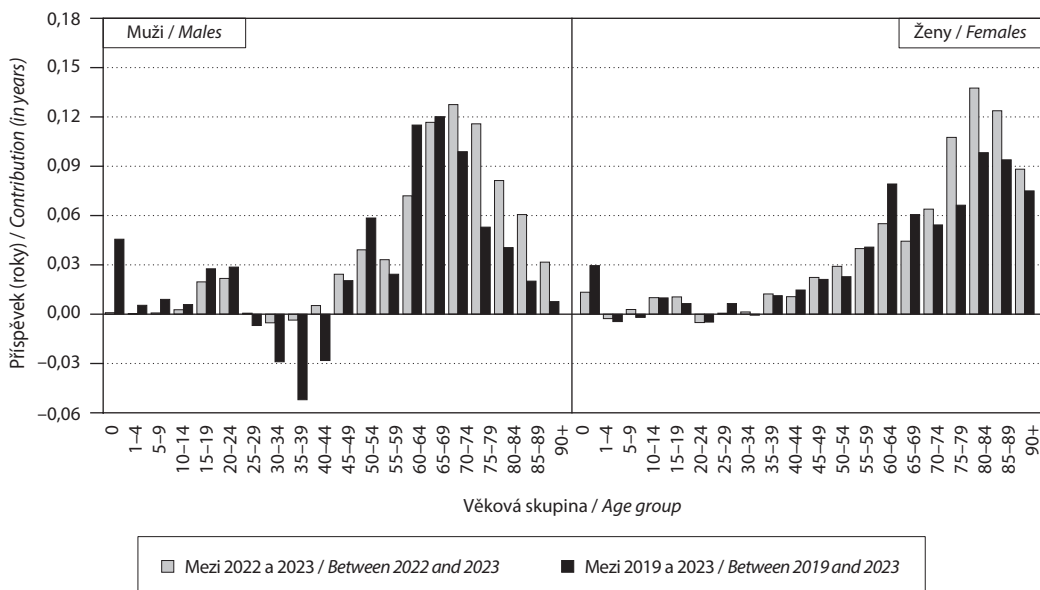
Notes: The indicator is based on life tables calculated according to the uniform methodology that has been used by the CZSO since 2018.

Year-on-year differences stated in the text may vary due to rounding.

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

Graf 6: Příspěvky věkových skupin k rozdílu naděje dožití při narození mezi roky 2019, 2022 a 2023 podle pohlaví / Contributions of age groups to the difference in life expectancy at birth by sex, 2019, 2022 and 2023

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

Tab. 15: Standardizované^{*)} míry úmrtnosti podle pohlaví a vybraných skupin příčin smrti (na 100 000 obyv.), 2019, 2022 a 2023 / Standardised mortality rates^{*)} by selected causes of death (per 100,000), 2019, 2022 and 2023

Základní příčina smrti (kód dle MKN)	Muži / Men			Ženy / Women			Underlying cause of death
	2019	2022	2023	2019	2022	2023	
Celkem	1 493,2	1 569,4	1 441,8	963,8	997,8	907,5	Total
Novotvary (C00-D48)	370,4	349,7	337,0	217,8	207,9	202,9	Neoplasms
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	50,7	46,6	43,4	23,6	22,8	22,2	Malignant neoplasm of colon, rectum and anus
ZN slinivky břišní (C25)	24,6	25,0	25,0	19,1	18,6	19,6	Malignant neoplasm of pancreas
ZN průdušnice, průdušky a plicí (C33-C34)	75,6	66,3	63,0	30,7	29,7	29,8	Malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
ZN prostaty (C61) / ZN prsu (C50)	39,7	39,1	38,6	29,6	28,0	27,4	Malignant neoplasm of prostate / Malignant neoplasm of breast
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	65,1	69,6	70,2	48,3	51,6	49,8	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
Diabetes mellitus (E10-E14)	53,9	59,1	60,2	39,3	42,6	41,7	Diabetes mellitus
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	22,7	22,4	21,0	19,6	20,1	18,6	Mental and behavioural disorders
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	45,1	46,5	44,4	36,2	42,1	37,7	Diseases of the nervous system
Alzheimerova nemoc (G30)	25,5	24,8	23,2	24,2	29,6	26,3	Alzheimer's disease
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	636,8	610,1	572,3	447,9	426,6	384,1	Diseases of the circulatory system
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	321,7	283,2	260,0	200,1	171,2	147,7	Ischaemic heart diseases
Akutní infarkt myokardu (I21-I22*)	55,5	41,2	39,8	26,7	19,5	15,4	Acute myocardial infarction

Tab. 15

pokračování

Základní příčina smrti (kód dle MKN)	Muži / Men			Ženy / Women			Underlying cause of death
	2019	2022	2023	2019	2022	2023	
Selhání srdce (I50)	72,5	92,7	88,9	53,3	71,5	66,7	Heart failure
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	92,0	82,6	78,0	74,4	65,9	59,3	Cerebrovascular diseases
Ateroskleróza (I70)	20,8	19,2	16,6	15,5	14,1	11,6	Atherosclerosis
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	120,4	120,6	117,0	64,9	64,2	65,9	Diseases of the respiratory system
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	62,8	66,4	64,3	37,0	38,6	36,4	Diseases of the digestive system
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	86,2	81,4	79,7	33,5	30,1	27,9	External causes of morbidity and mortality
Dopravní nehody (V01-V99)	10,9	9,1	8,9	3,1	2,5	2,5	Transport accidents
Sebevraždy (X60-X84)	19,0	20,7	20,2	4,4	4,9	4,1	Intentional self-harm
Covid-19 (U07, U10)	–	92,1	25,8	–	46,6	13,2	COVID-19
Ostatní	83,8	110,6	110,1	58,6	70,1	71,1	Other

ZN = zhoubný novotvar

Pozn.: *) Pro standardizaci byl použit standard evropské populace, vydaný Eurostatem v roce 2013.

Note: *) The European population standard issued by Eurostat (2013) was used for standardisation.

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

úmrtnost mezi roky 2022 a 2023 snížila pro covid-19 včetně multisystémového zánětlivého syndromu, o necelé tři čtvrtiny; dále šlo (z četnějších skupin příčin) o úmrtnost na nemoci oběhové soustavy (v průměru za muže a ženy pokles o 8,1 %) a nemoci nervové soustavy (o 7,5 %). Relativně významněji pro muže se snížila i úmrtnost na novotvary, u žen bylo výraznější zmírnění úmrtnosti na vnější příčiny a nemoci trávicí soustavy. Úmrtnost na nemoci dýchací soustavy klesla jen u mužů, u žen meziročně mírně vzrostla.

ZAHRANIČNÍ STĚHOVÁNÍ

Po prudkém nárůstu obyvatel zahraniční migraci v roce 2022 v důsledku uprchlické vlny z Ukrajiny zůstal objem zahraniční migrace vysoký i v roce 2023. Ze zahraničí do Česka se přistěhovalo 141,3 tis. osob, po 349,5 tis. z roku 2022 šlo o druhý nejvyšší počet imigrantů v poválečné historii Česka. I tentokrát převážnou část přistěhovalých (71 %) představovaly osoby s udělenou dočasnou ochranou. Vystěhovalých z Česka do zahraničí bylo v roce 2023 téměř 46,6 tis., vůbec nejvíce po odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce. Osoby s dočasnou ochranou tvořily bezmála jejich polovinu. Celková bilance zahraniční migrace pro rok 2023 tak dosáhla 94,7 tis. osob. Ve srovnání s bezprecedentně vysokým,

téměř 330tisícovým saldem z roku 2022, šlo sice o přírůstek meziročně nižší o 70 %, i tak však druhý nejvyšší v historii.

Skladba migračních proudů podle pohlaví a věku zůstala v roce 2023 odlišná od let před vypuknutím války na Ukrajině. Zatímco do roku 2021 v obou směrech zahraniční migrace standardně převládali muži, v letech 2022 a 2023 bylo mezi přistěhovalými a v roce 2023 i mezi vystěhovalými naopak více žen (Tab. 16). Vyšší bylo u žen než u mužů také výsledné saldo zahraniční migrace (49,5 tis. oproti 45,2 tis.).

Z pohledu absolutních počtů byly přírůstky zahraniční migraci v roce 2023 ve všech pětiletých věkových skupinách sice nižší než v roce 2022, ale oproti předchozím letům stále vysoké (v jednoletém detailu viz Graf 7). Na výsledném přírůstku zahraničním stěhováním se v roce 2023 jednoznačně nejvýrazněji podílela věková skupina 15–19 let (15,6 tis.). Dále šlo o skupiny (každá se saldem 9,7–8,4 tis.) 35–39, 30–34, 25–29, 40–44 a 20–24 let. Také v roce 2022 připadlo nejvyšší saldo zahraničního stěhování na 15–19leté a 35–39leté (i když hodnoty jejich salda si byly vzájemně bližší), zatímco do roku 2021 zajišťovala nejvyšší zisky stěhováním věková skupina 25–29 let (a dále skupiny 20–24 a 30–34). Ve srovnání s lety 2019–2021 zůstalo v roce 2023 výrazně nadprůměrné zastoupení seniorů v saldu zahraniční migrace (3 % vs. nejvýše 0,8 % v letech

Tab. 16: Zahraniční migrace podle pohlaví a věku, 2019–2023 / International migration by sex and age, 2019–2023

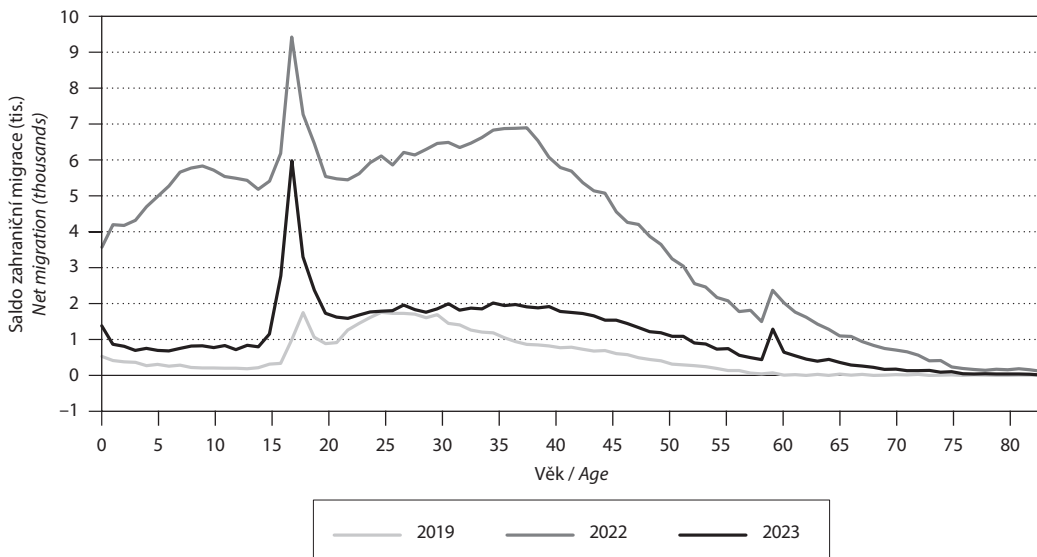
Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	Indicator
Přistěhovalí	65 571	55 661	69 201	349 548	141 263	Immigrants
z toho podíl mužů (%)	60,9	59,1	59,8	41,9	48,2	– percentage of men
Vystěhovalí	21 301	28 734	19 232	19 806	46 591	Emigrants
z toho podíl mužů (%)	58,0	67,8	63,4	62,2	49,2	– percentage of men
Objem stěhování	86 872	84 395	88 433	369 354	187 854	Volume of migration
Saldo migrace	44 270	26 927	49 969	329 742	94 672	Net migration
v tom: muži	27 556	13 430	29 216	134 165	45 207	by sex: men
ženy	16 714	13 497	20 753	195 577	49 465	women
v tom ve věku: 0–14	4 241	3 498	4 547	75 862	12 251	aged: 0–14
15–64	39 805	24 166	45 036	243 340	79 575	15–64
65+	224	-737	386	10 540	2 846	65+

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

Graf 7: Saldo zahraniční migrace podle věku, 2019, 2022 a 2023

Net migration by age, 2019, 2022 and 2023

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

2019–2021), mírně nadprůměrný byl nadále i podíl dětské složky (13 % vs. průměr 10 % z tříletého období).

Z pohledu státního občanství migrantů v saldu zahraniční migrace (Tab. 17) v roce 2023 opět, stejně jako v předcházejících šesti letech, převládali občané Ukrajiny (75,2 tis.; 79 % celkového salda). Druhou

nejpočetnější skupinu představovali občané Slovenska (5,6 tis.; 6 % salda), třetí nejvyšší saldo tentokrát připadlo občanům Filipín (2,1 tis.). Bilance zahraniční migrace občanů Ruska, která byla v předešlých letech obvykle třetí nejvyšší, skončila v roce 2023 v záporné hodnotě (–0,5 tis.), a to v důsledku vysokého počtu vystěhovalých.

Tab. 17: Saldo zahraniční migrace podle státního občanství, 2019–2023 / Net migration by citizenship, 2019–2023

Státní občanství*	2019	2020	2021	2022	2023	Citizenship*
Ukrajina	18 241	15 959	28 366	304 983	75 153	Ukraine
Slovensko	4 602	3 009	1 909	5 562	5 584	Slovakia
Filipíny	734	412	416	1 226	2 058	Philippines
Vietnam	1 023	757	1 243	1 384	1 377	Vietnam
Indie	1 073	368	829	1 416	1 096	India
Rumunsko	2 024	1 341	1 244	1 105	932	Romania
Maďarsko	1 004	1 110	1 052	857	657	Hungary
Bulharsko	1 553	724	754	810	644	Bulgaria
Rusko	2 727	2 171	2 721	1 890	-502	Russia
Ostatní	11 289	1 076	11 435	10 509	7 673	Others

Pozn.: * Vybrána státní občanství, která patřila v jednotlivých letech mezi ty s pěti nejvyššími saldy migrace.

Notes: * Selected are those citizenships whose net migration was among the highest five in each.

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

VNITŘNÍ MIGRACE

V rámci vnitřní migrace bylo v roce 2023 evidováno 288,6 tis. stěhování obyvatel mezi obcemi, meziročně o 44,5 tis. více a vůbec nejvíce od vzniku samostatné České republiky. Za vyšším objemem stál nárůst počtu změn obce pobytu u cizinců, resp. primárně u občanů Ukrajiny. Podíl cizinců na vnitřním stěhování vzrostl mezi lety 2022 a 2023 z 12 % až na 32 %, přičemž čtyři z pěti cizinců, kteří měnili obec pobytu, byli občané Ukrajiny (abs. 75,6 tis.).

Skladba vnitřní migrace podle pohlaví a věku migrantů se v roce 2023 nezměnila příliš výrazně. Z pohledu pohlaví, stejně jako v předcházejících letech, ve vnitřním stěhování mírně převažovaly ženy (52,5 % migrantů) nad muži. Z hlediska věku byly mezi osobami měnícími obec bydliště potřetí v řadě nejpočetnější 30–34leté osoby (35,8 tis.). Druhá početně nejsilnější byla skupina osob 25–29letých

(32,5 tis.) a na třetím místě děti mladší 5 let (31,9 tis.). Meziročně vzrostl počet případů vnitřního stěhování téměř ve všech pětiletých věkových skupinách, mírný pokles zaznamenaly jen skupiny 0–4, 70–74 a 85–89 let. Nejvýrazněji přibýlo migrantů ve věku 15–19 let (o 71 % na 15,7 tis.), u nichž zároveň došlo k největšímu zvýšení intenzity stěhování (počet stěhování vztahený k počtu obyvatel daného věku), a to o více než polovinu. O třetinu meziročně vzrostla míra stěhování 20–24letých osob a o více než čtvrtinu míra stěhování čtyřicátníků a mladších padesátníků. Věkový profil intenzity stěhování (podle jednotek věku) se však přitom v celkovém profilu výrazně neodchýlil od předchozích let (Graf 8). Nejčastěji docházelo ke změně obce pobytu u nejmladších dětí ve věku 0–2 roky (průměrně v každém z těchto věku se stěhovalo 67 z tisíce), poté intenzita migrace klesala až k lokálnímu minimu u 16letých (21 %) a následně

Tab. 18: Vnitřní stěhování podle pohlaví a věku, 2019–2023 / Internal migration by sex and age, 2019–2023

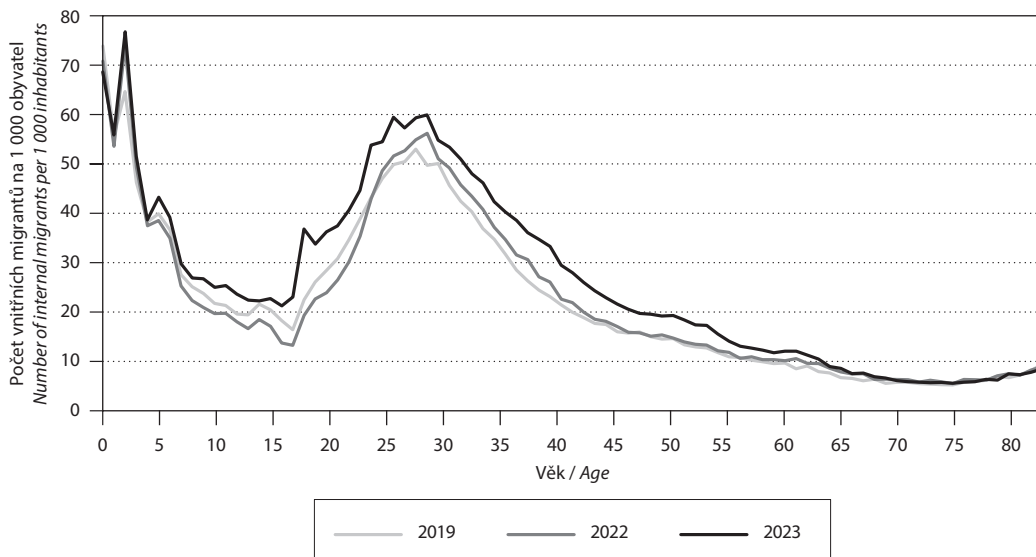
Objem stěhování	2019	2020	2021	2022	2023	Volume of migration
Celkem	242 679	231 989	248 149	244 125	288 628	Total
z toho podíl mužů (%)	47,1	47,9	48,3	48,6	47,5	- percentage of men
z toho podíl cizinců (%)	8,9	10,1	11,1	12,1	32,2	- percentage of foreign nationals
Ve věku: 0–14	60 654	57 076	59 437	59 488	65 688	Aged: 0–14
15–64	167 706	161 585	172 341	168 747	206 991	15–64
65+	14 319	13 328	16 371	15 890	15 949	65 and over

Zdroj: ČSÚ.

Source: Czech Statistical Office.

Graf 8: Míra vnitřní migrace podle věku, 2019, 2022 a 2023

Internal migration rate by age, 2019, 2022 and 2023

Zdroj: ČSÚ; vlastní výpočty.

Source: Czech Statistical Office; authors' calculations.

opět rostla k lokálnímu vrcholu ve věku 29 let (59 ‰). U třicátníků až šedesátníků měla intenzita vnitřního stěhování klesající tendenci, když vůbec nejméně často se stěhovaly osoby 75leté (6 ‰). U starších seniorů pak intenzita stěhování opět mírně rostla, což zřejmě souvisí s přesunem do zařízení sociální péče, k rodině nebo do menšího obydlí.

SHRNUTÍ

Na konci roku 2023 měla Česká republika necelých 10,901 milionu obyvatel, což bylo nejvíce od konce druhé světové války. Veškerý populační růst zajišťovala v posledních pěti letech zahraniční migrace. Ve věku 65 a více let se ke konci roku 2023 nacházelo 21 % obyvatel. Na sto dětí ve věku 0–14 let připadalo podle posledních údajů 129 seniorů ve věku 65 a více let. Počet nově uzavřených manželství meziročně výrazně poklesl na 48,3 tis., nejméně od roku 2015. Snížila se rovněž úroveň sňatečnosti svobodných na 56 % u mužů a na 65 % u žen. Rozvedeno bylo v roce 2023 celkem 19,5 tis. a podíl manželství končících rozvodem

klesl na 37 %. Celkem se v posledním roce rozvod dotkl 18,0 tis. nezletilých dětí, nejméně v historii samostatné České republiky. Během roku 2023 se živě narodilo 91,1 tis. dětí, poprvé od roku 2005 jich bylo méně než 100 tisíc. Úhrnná plodnost se meziročně snížila na 1,45 dítěte na jednu ženu. Za rok 2023 zemřelo 112,8 tis. obyvatel, což bylo na podobné úrovni jako v letech před vypuknutím epidemie covidu-19 (2018 a 2019). Střední délka života se zvýšila na hodnoty 76,9 let pro muže a 82,8 let pro ženy. Nejčastěji umírali obyvatelé Česka v důsledku nemocí oběhové soustavy (39 % všech úmrtí) a dále novotvarů (25 % zemřelých). Přírůstek obyvatel zahraniční migrací pro rok 2023 dosáhl 94,7 tis. osob, druhý nejvyšší v historii (bezprecedentně vysoké bylo téměř 330tisícové saldo v roce 2022). V saldu zahraniční migrace převládali Ukrajinci, další v pořadí byli občané Slovenska. Změnu obce bydliště v rámci České republiky v roce 2023 nahlásilo téměř 289 tisíc obyvatel, nejvíce od vzniku samostatné České republiky. Za vyšším objemem stál nárůst počtu změn obce pobytu u cizinců (primárně u občanů Ukrajiny).

Literatura (zdroje dat):

- Český statistický úřad. 2020a...2024a. *Demografická ročenka České republiky v roce 2019 ...2023*. Praha: ČSÚ.
- Český statistický úřad. 2020b...2024b. *Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2019 ...2023*. Praha: ČSÚ.
- Český statistický úřad. 2024. *Úmrtnostní tabulky – 2019–2023*. Praha: ČSÚ.
- Interní databáze demografických dat. Praha: ČSÚ.

JANA KOUKALOVÁ

je od roku 2015 absolventkou magisterského a studentkou doktorského studia oboru demografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 2016 pracuje v oddělení demografické statistiky Českého statistického úřadu, kde se věnuje především analýzám sňatečnosti a rozvodovosti.

STATISTIKA V KAPSE

Nejnovější
statistické ukazatele
ve vašem mobilu

Každý den
nové aktuální
číslo dne

ČSÚ
mobilní aplikace
k dispozici
zdarma

Google Play

App Store